

't groene waasland verschijnt op 15 januari, 15 maart,
15 mei, 15 september en 15 november.

't groene waasland

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5052

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift., 23° jaargang - nr 2; 15 maart 2003 - nr 129
v.u. Willy Van Overloop, Eikenlaan 13, 9111 Belsele Afgiftekantoor : 9100 Sint-Niklaas 1

Hang 'm op!!

F I E T S L A N E N

in de stad
en op het
platteland

veilig,
breed en
comfortabel

Maak er werk van !!

Een initiatief van de **Scholengemeenschap Sint-Nicolaas** (www.sint-nicolaassg.be)
en met de medewerking van de Nederlandse gemeente HOUTEN (www.houten.nl) en van ASLL Oude (www.asll.be)

colofon - inhoud

Hoofredactie	Dirk Hylebos - Fortenstraat 99 9250 Waasmunster - 052/46 30 51
Boekhouding	Maarten Geeraerts - Sint-Pietersnieuwstraat 21, 9170 Sint-Gillis tel 03/770.61.52 rek. nr. 000-1709871-52
Vormgeving en coördinatie :	Maria Van de Vyver & Gilbert Cant 03/775 19 31
e-mail :	groene.waasland@pandora.be fax : 03/775 19 31 (eerst telefoneren)
Abonnement	4 EURO Oplage 1200 exemplaren
't groene wasland verschijnt op 15 januari, 15 maart, 15 mei, 15 september en 15 november. Bijlagen worden onafhankelijk van de redactie gepubliceerd	

Wie wenst een abonnement te nemen op dit tweemaandelijks tijdschrift
't groene wasland kan dit

* door **4 EURO** over te schrijven naar 't groene wasland op het nummer **000-1709871-52** met vermelding, abonnement 't groene wasland en is dan tevens lid van de regionale vzw ABLLO.

*of via een contactadres van één of andere vereniging, dat U vindt op het achterkaft

In dit nummer :

<i>Reizen en leren</i>	<i>ABLLO</i> vzw	4
<i>Bomen : mythen en volksgeloof. Eik (quercus)</i>	<i>Ons Streven</i>	6
<i>Zwanen</i>	<i>Jos De Rudder</i>	8
<i>Roofvogels, maar 'Wie is wie' in het Wase dialect ?</i>	<i>Ons streven</i>	8
<i>Natuurbeheer en natuurlijke successie</i>	<i>Mario Smet</i>	10
<i>Textielverven met onze inheemse planten</i>	<i>Marc De Meireleir</i>	12
<i>Kalender en kalender-info</i>		15
<i>Uitbreiding openingsuren Bezoekerscentrum</i>	vzw <i>DURME</i>	23
<i>Jeugdbond voor natuurstudie en milieubescherming</i>	<i>J N M</i>	24
<i>REINE CLAUDE, de blonde pruim van de koningin.</i>	<i>Velt</i>	26
<i>Zwerfvuil-frustratie</i>	<i>Ons Streven</i>	27
<i>Wandeldijk te Zele-Durmen blijft mooi wandelpad</i>	vzw <i>Durme</i>	28
<i>Opkikker</i>	<i>Tonny Temmerman</i>	30
<i>Melding klachten over pesticidengebruik.</i>	<i>BBL</i>	30
<i>affiche fietslanen</i>		32

IN BIJLAGE : AFFICHE FIETSLANEN

ADRESWIJZIGINGEN MEDELEN AAN DE VERANTWOORDELIJKE van uw milieuvereniging A.U.B.(ZIE ACHTERKAFT)

Aan onze lezers.

Tijdens de Dag van de Aarde (Earthday) op 22 april, vragen natuur- en milieuverenigingen over de hele wereld aandacht voor de toestand van het milieu. Je kan het beschouwen als de "opendeurdag" van de groene beweging. Kleine en grote verenigingen stellen zich aan het publiek voor door middel van wandelingen, fietstochten en rondleidingen.

Ook in het Waasland zijn er talrijke activiteiten gepland (zie kalender).

Voor de editie 2003 van de Vlaamse Dag van de Aarde kozen we voor het thema "trage wegen".

In het januarinumnummer van ons tijdschrift kon u reeds lezen wat er onder die term wordt verstaan; trage wegen zijn jaagpaden, kerkwegels, holle wegen, bospaden of veldwegen.

In het verleden zijn al heel wat van deze trage wegen verdwenen en in de toekomst dreigen er nog meer te verdwijnen. Zo zijn reeds heel wat veldwegen verdwenen door de aanleg van nieuwe verkavelingen of industrieterreinen. Andere trage wegen werden verhard en werden vervolgens ingeschakeld in het autowegennet, waardoor ze hun functie van trage weg verloren. Nog andere trage wegen werden (en worden) vaak wederrechtelijk afgesloten door aanpalende eigenaars of worden omgeploegd door landbouwers. Tot slot worden heel wat trage wegen niet of nauwelijks onderhouden en dreigen daardoor in de nabije toekomst ook te verdwijnen. Dit is een zeer spijtige zaak, want deze trage wegen bieden heel wat mogelijkheden als wandel- of fietspad, sommige hebben een belangrijke cultuurhistorische en ecologische waarde of kunnen gebruikt worden als veilige verbinding voor zwakke weggebruikers. Redenen genoeg om deze wegen eens in het voetlicht te plaatsen. ABLLO wil nog een stapje verder gaan. Naast het herwaarderen en beschermen van bestaande buurtwegen ijvert ze voor het inrichten van 'fietslanen' die bestaande en toekomstige fietsroutes met elkaar verbinden.

De stad Sint-Niklaas heeft namelijk het plan opgevat verschillende fietsroutes vanaf gemeenten buiten Sint-Niklaas te ontwikkelen naar Sint-Niklaas centrum toe. Sommige routes bestaan reeds gedeeltelijk, andere moeten nog uitgebouwd worden.

Samen met de scholengemeenschap Sint-Nicolaas stelt ABLLO voor die verschillende eindpunten te verbinden door de aanleg van echte "fietslanen". Dit kan omdat er verschillende straten en lanen in de binnenstad heraangelegd worden omwille van rioleringswerken en nieuwe projecten. (stationsomgeving - Hofstraat - Markt - Parklaan).

Op donderdag 17 april 2003 gaat er een FIETS-verkenning door naar Houten, nabij Utrecht.

De gemeente Houten is een voorbeeld van een milieuvriendelijke verkeersaanpak en zeker een voorbeeld van goede fietsinfrastructuur. Meer info op volgende blz.

Meer informatie over Dag van de Aarde op <http://www.bblv.be/dvda/>

Natuurlijk vindt u in onze kalender de activiteiten die andere Wase milieuverenigingen rond het thema 'Trage wegen' organiseren.

Dirk Hylebos

Alle teksten voor het volgend nummer moeten binnen zijn vòòr 15 april 2003 op het Email-adres : groene.waasland@pandora.be of schriftelijk bij Gilbert Cant, Perstraat 88, 9120 Haasdonk

REDACTIE : Liliane Verbeke, Guy Herrijgers, Tonny Temmerman, Kris Zaman, Mark De Meireleir, Katy Beke, Jef Verspecht, Kris Neirinck, Romain Van Puyvelde, Dirk Hylebos, Gilbert Cant.

REIZEN & LEREN

Op 17 april 2003 organiseert ABLLOvzw een studiereis naar Nederland:

Het fietsparadijs in de gemeente Houten (bij Utrecht)

Anders omgaan met regenwater in de stad: De wijk 'De Vliert' in 's Hertogenbosch

Duurzaam bouwen en wonen: De VIBA-expositie

Vertrek om 8u15 stipt aan het NMBS station van Sint-Niklaas (achterzijde, Noordlaan) per autobus, om 8u30 aan de N70 ter hoogte van het politiekantoor van Beveren-Waas

Terug omstreeks 18u30.

Iedereen is welkom: reserveren is nodig en kan telefonisch op 03/7751931 of 03/7707147 of via abllo@pandora.be.

Geef daarbij op welk keuzepakket U in de namiddag wenst mee te maken.(zie verder)

ABLLOvzw dringt er sterk op aan om uit elke Wase gemeente ambtenaren en politici af te vaardigen.

De kostprijs bedraagt 10 EURO per persoon, te betalen op de bus. Snel inschrijven want er kunnen maximaal 35 deelnemers mee.

eco-studiereis

ABLLOvzw stelt volgend dagprogramma voor:

10u30-13u00: ontvangst en inleiding door de gemeente Houten gevolgd door een fietsexcursie.

De gemeente Houten telt een kleine 40.000 inwoners en groeit de komende jaren door tot 50.000 inwoners. Al het doorgaand autoverkeer gaat via de rondweg om Houten van 8.6 km lang. Daar vandaan is per afslag één woonwijk bereikbaar met de auto. Van wijk naar wijk rijden is onmogelijk per auto. Je moet dan opnieuw de rondweg opzoeken.

Fietzers kunnen in Houten overal komen. De hoofdfietsroute is 3.2 km lang. Deze autovrije fietslaan loopt van oost naar west in een groene omgeving. Vanuit elke woonwijk lopen de fiets- en voetpaden naar de hoofdroute. Scholen zijn gesitueerd langs de fietspaden. Waar de fietspaden kruisen met het autoverkeer hebben de fietsers voorrang. Fietzers kunnen wel van wijk naar wijk fietsen via korte routes. Om veilig de rondweg te kruisen zijn er zeven fietstunnels aangelegd. Het geheel wordt met zeer krachtig en frequent bus- en treinverkeer aangevuld. Meer info ook op www.houten.nl

13u00-14u00: middagpauze:

Ieder kan volgens eigen beurs in de stad lunchen. Gevolgd door een bustransfer naar 's Hertogenbosch.

Het namiddagprogramma omvat een keuzepakket: je kiest één van volgende thema's:

ofwel van 15 tot 17 uur: bezoek aan de VIBA-tentoonstelling

De Vereniging voor Integrale Biologische Architectuur (VIBA) is het Nederlandse landelijk informatie- en kenniscentrum voor biologisch, duurzaam en gezond bouwen, wonen, werken en leven.

Na een kopje koffie en een introductie lopen we in de imposante Brabanthallen te 's Hertogenbosch: daar geeft VIBA een overzicht van duurzame en gezonde materialen en diensten. Deze zijn alle getoetst door een onafhankelijke toetsingscommissie van VIBA. Iedereen kan deze zien, ruiken en voelen. Alle productinfo, adressen van leveranciers én tal van levens-echte maquettes maken van deze expositie een paradijs voor iedereen die duurzaam wil bouwen en wonen, maar niet goed weet waar te beginnen. Een volledig uitgeruste gespecialiseerde bibliotheek vult dit aanbod aan.

Verdere info op www.viba-expo.nl

ofwel van 15 tot 17 uur: Integraal waterbeheer in 'De Vliert'

Na de overstromingsproblemen wordt ook in Vlaanderen steeds meer gedacht aan integraal waterbeheer. Wat houdt dat eigenlijk in voor steden?

Het project Integraal Waterbeheer 'De Vliert' in 's Hertogenbosch (NL) is een intrigerend voorbeeld dat aantoont hoe met medewerking van

de bevolking in een bestaande woonwijk, integraal waterbeheer vorm kan krijgen. In de grote woonwijk 'De Vliert', gebouwd in de jaren vijftig, ligt een verouderd gemengd rioolstelsel dat aan vervanging toe was. Via een regelmatige nieuwsbrief, informatie- en inspraakvergaderingen en een permanent bemand wijkinformatiecentrum worden bewoners gemotiveerd het regenwater van hun woning los te koppelen van het riool. Kinderen en scholieren worden intens betrokken, alle bewoners krijgen van de gemeente een regenton en infiltratievoorzieningen in de tuin aangeboden. En voor investeringen om regenwater binnenshuis te gaan gebruiken worden forse subsidies voorzien. Er wordt in 's Hertogenbosch ook ervaring opgedaan met een IT-riool, een zogenaamde Infiltratie Transportriool. Dit riool is bewust lek gehouden, zodat het regenwater langzaam kan infiltreren van uit die IT-riolen in de ondergrond. Infiltratievoorzieningen met wadi's vervulden het plaatje.

Ten behoeve van dit project werd een infocentrum opgericht in de wijk zelf. Dat wijkinfocentrum werkt als katalysator, bliksemafleider en aanspreekpunt.

Iedereen is hartelijk uitgenodigd

P.S.: Mensen die het namiddagprogramma niet kunnen meemaken, kunnen omstreeks 13 uur natuurlijk ook met de trein vanuit Houten naar België terugreizen.

Bomen : mythen en volksgeloof. Eik (quercus)

Eik is een oud-Germaans woord voor boom en verwant aan het oud-indische 'igja', dat verering betekent.

Quercus is zeer waarschijnlijk afgeleid van de Indogermaanse heilige naam 'terbus', wat vuur – brand, eikenboom betekent.

In Vlaanderen komen de zomereik (quercus robur = hard) en wintereik (quercus petraea = op rotsen groeiend) voor.

De eik of de koning van het bos wordt, door zijn krachtig en ruig uiterlijk, als mannelijk beschouwd en zoals de leeuw en de arend in het dierenrijk krijgt de eik onder de planten een ereplaats.

De vrijstaande eik is het symbool van kracht, macht, lange levensduur en hoogte, zowel in spirituele als in materiële zin.

Doordat eiken relatief vaak getroffen werden door de bliksem, wordt hij verbonden met vuur en met de dondergod. Onderzoek aan het begin van deze eeuw heeft dit verschijnsel bevestigd : de eik is relatief groot, bevat veel zetmeel (goede geleider), wortelt diep (contact met het grondwater) en heeft een ruwe bast.

De eik en de eikel symboliseren de mannelijke kracht, vruchtbaarheid en seksualiteit. Hij is ook verheven tot zinnebeeld van gastvrijheid.

mythen en ...

Tacitus schrijft dat de Germanen geen tempels kennen, alleen heiligen worden. Deze Romeinse veldheer was dan ook onder de indruk van de geweldige eiken. De Germanen kwamen er samen voor belangrijke ontmoetingen, begroeven er hun doden en brachten er offers, zoals schedels van paarden, die men aan een eik bevestigde.

Heilige vuren van eikenhout werden aangestoken door eikenhout tegen elkaar te wrijven en dan die vonk te gebruiken. As van deze vuren werd uitgestrooid op de akkers om de vruchtbaarheid te bevorderen.

Voor de Kelten is de eik een heilige boom die met de zon in verband werd gebracht. Elke dag begon de zon vanuit de kruin van een grote eik zijn hemelreis. Als er maretak op groeide, wat in West-Europa zeldzaam is, dan was de eik nog heiliger. De maretak is het symbool van het eeuwige leven, de bes is het symbool van de zon. De Keltische opperpriester sneed de maretak met een gouden snoeimes af op de zesde dag van de nieuwe maand na de winterzonnewende. Ook de Kelten hadden geen tempels, maar vereerden hun goden in heilige wonden (nemeton).

In het oude Griekenland was de eik aan Zeus gewijd.

De eik te Dodona was een niet te geloven wonder, een spijseik met zoete vruchten en altijd groene bladeren. Onder de wortels ontsprong een bron en beiden waren heilig. De eik bereikte met de wortels de onderwereld, met de kruin de hemelen, de bron was altijd in beweging. Men noemde de eik van Dodona de eerste voedselschenkster der mensheid en ook wel de eerste moeder.

Kronos huwde Rhea, godin der aarde, aan wie de eik is gewijd. Rhea wordt gelijkgesteld met Dione of Diana, de drievoudige godin van de eikcultus. Kronos sneed in de zevende maand van het heilige jaar van dertien maanden de maretak van de eik. De maretak stond voor de geslachtsdelen van de eik, het kleverige sap voor het eikensperma, een vloeistof met een grote regeneratieve werking.

De eik was bij de Romeinen gewijd aan de God van bossen en velden Pan en ook aan Mars, die eerst als vruchtbaarheidsgod werd vereerd, voordat hij God van de oorlog werd. De maand maart is aan Mars gewijd, met die maand begon het nieuwe Romeinse jaar.

Erysichton droeg zijn dienaren op een eik te vellen die in het heilige bos van Ceres / Demeter stond en aan deze godin was gewijd. Zijn vrome houthakkers durfden dit niet te doen uit vrees de

toorn der goden op te wekken. De boze Erysichton begon toen zelf woedend op de eik in te hakken. Hij was zo boos, dat hij een helper, die het gehakte stuk uit de stam wou nemen, het hoofd afhakte, zodat diens bloed op de wortels van de eik stroomde. Erysichton werd nog bozer en hakte de eik om. Uit de vallende eik kwam een stem die zei : 'Ik die in deze boom leef ben een nimf van Ceres en in mijn doodsuur waarschuw ik u voor uw straf : Ceres / Demeter nam wraak door Erysichton te straffen met een eeuwige honger en hij at zonder genoeg te krijgen, verspeelde daardoor zijn fortuin en vond de dood toen hij ten einde raad zichzelf begon op te eten.

Eén van de meest eervolle onderscheidingen bij de Romeinen is een kroon uit eikenloof, die gegeven werd aan burgers die een andere Romeinse burger het leven gered hadden.

Zij waren dan ook vrij van burgerlijke lasten.

De Romein Plinius zei : "Eikels maken de rijkdom van vele volken uit. Bij schaarste worden ze gedroogd, gemalen en tot brood gebakken. In as gebraden smaken ze heerlijk."

Volksgeloof.

Met kerstmis verbrandde men in het Rijnland en Westfalen een eikenblok, waarbij de houtresten zouden beschermen tegen blikseminslag en de as de velden vruchtbaar maakte.

Eikenhout afkomstig van een eik waarin de bliksem was ingeslagen, bezit bijzondere tover eigenschappen.

In de 20e eeuw werd in sommige streken een eikentak op de laatste oogstwagen geplaatst om de bliksem af te weren.

Twijgen van eik in huis beschermen tegen onweer.

In België en Nederland hing men kledingstukken van een zieke in de eik als ritueel om een ziekte over te dragen.

Ons Streven.

Zwanen (1)

Op zwarte ebbenhouten
oude grachten schrijven zij
dag na dag sinds eeuwen
met z'n tweeën hun getal.

Van helder bergkristal
drijven langzame krullen
met witte pennen hun
kalligrafisch teken.

Van glanzende zijde hun
vloeibare sopraanstemmen
prachtig antiek geweven
gestolde nevels van nacht.

Adagio en largo strijken zij
hun violen, neen cello's van
Saint-Saëns, Tsjaikovski of
Sibelius : water music.

Jos De Rudder,
08-03-2002

Roofvogels, maar 'Wie is wie' in het Wase dialect ?

De algemene benaming voor een vogel, die zich voedt met levende dieren, zoals ratten, muizen, duiven enz. is een roofvogel. Zij blijven op één punt in de lucht zweven (ook bidden genoemd), om van daaruit de grond af te speuren naar

dichter bij de natuur

prooien, waarop zij zich bliksemsnel neerstorten, zelfs vanop zeer grote hoogte. Zo wordt een roofvogel in het Wase dialect een 'klamper' en 'klampvogel' genoemd; ook nog 'stekvogel' en 'steekveugel'. Voor het snel naar beneden duiken van roofvogels, worden in het Wase dialect termen als 'stuiken', 'duikelen' en 'vallen' gebruikt.

Grote Roofvogels.

De grote roofvogels in onze omgeving zijn de buizerd en de bruine kiekendief. Zonder onderscheid te maken, noemt men hen een 'grote klamper' of een 'grote stekker'. Zo zie je maar dat dialectnamen zeer verwarrend kunnen zijn.

De Buizerd (*Buteo buteo*) is een grote plumpe roofvogel met brede vleugels (vleugellengte van 38 tot 40 cm). De bovenkant is bruin, maar de onderzijde is lichtbruin tot wit met een aantal lengtestrepen en dwarsbanden. Op zijn menulijst staan kleine knaagdieren, vooral muizen, verder mollen, jonge konijnen en hazen en jonge vogels. De buizerd grijpt zijn prooi vanuit een lange glijvlucht of vanaf een uitkijkpost. Hij heeft steeds een grote indruk gemaakt en in het Waasland kreeg hij de naam van 'muizenpakker' en zelfs van 'muizenvalk' in Wachtebeke. In Moerzeke was hij zeker niet geliefd bij de duivenliefhebbers, want daar werd hij de 'duivenpakker' genoemd.

De bruine Kiekendief (*Circus aeruginosus*) is de grootste van de kiekendieven. Deze imposante vogel met een lengte van 52 cm en een vleugellengte van 40 cm is lichtbruin gekleurd, de staart is grijs tot donkerbruin. In de vlucht vallen de typerende blauwgrijze velden op de vleugels op. De keel en de schouders zijn wit tot geelachtig. Vandaar de naam van 'witte valk' in Beveren. Andere dialectnamen zijn 'bruwier', 'duivenpakker' en 'klamper'.

Kleine Roofvogels.

vogels noemen

In deze groep vinden wij de sperwer, de torenvalk en het smelleken.

Ook hier vinden wij een reeks van Wase dialectnamen, die voor deze drie vogels gebruikt worden. Een gedeelte van deze namen, hebben wij ook al teruggevonden bij de grote roofvogels, zodat de verwarring zeer groot is in het Wase dialect. Hierna een greep uit de Wase dialectnamen: bruwier, duivepakkertje, klamper, kleine stekker, mussenklamper, mussenpakker, mussenstekker, stekker, stekpiet en stekveugel.

De Sperwer (*Accipiter nisus*) is zo groot als een

blauwgrijze kop en staart en een roestrode rug. Het zijn muizenjagers, die al biddend hun jachtgebied afspeuren; verder voeden zij zich met grote insecten en jonge vogels. Weerom komen dezelfde Wase dialectnamen ter sprake : kleine klamper, muizepakker, muizevanger, musseklamper, mussepakker, stekker. Alleen de naam torenklamper verwijst naar de torenvalk.

Het Smelleken (*Falco columbarius*) is een erg kleine valk, die aan de bovenkant blauwgrijs is en aan de onderkant licht roestkleurig. Hij voedt zich vooral met kleine vogels, die hij in de lucht

u erd

turkse tortel (ca 28 tot 38 cm). De bovenzijde is blauwgrijs, onderzijde witachtig met roestkleurige dwarsstrepen. Hij voedt zich vrijwel uitsluitend met kleine vogels en is voor het bewaren van het biologisch evenwicht zeer belangrijk. De Wase dialectnamen zijn weer een herhaling van de namen, die voor andere roofvogels eveneens gebruikt worden : duivenklamper, duivenstekker, duivepakker, kiekepakker, klamper, klampvogel, kleine klamper, mussenklamper, mussenpakker, mussestekker, scherper (Lokeren), spreeuwer (Kieldrecht), steekvogel , stekker en stekvogel.

De Torenvalk (*Falco tinnunculus*) heeft een

achtervolgt en vangt. Hier treffen wij weerom dezelfde Wase dialectnamen aan, zoals duiveklamper, klamper, kleine klamper, mussepakker, mussestekker, scherpen (Lokeren), spriewaal en stekvogel.

Het is voor ons een raadsel hoe onze voorouders met mekaar communiceerden over roofvogels, maar vermits bijna alle roofvogels eenzelfde naam kregen, kon er weinig discussie ontstaan over welke roofvogel men precies bedoelde.

s re e

Natuurbeheer en natuurlijke successie

In het septembernummer van het Groene Waasland heb ik enige knelpunten in verband met natuurbeheer toegelicht, meerbepaald het in zekere zin arbitrair en tijdelijk karakter van beslissingen betreffende het uit te voeren beheer. Dit arbitraire en tijdelijke bleek verbonden met het feit dat het steeds een evoluerende gemeenschap van mensen is die deze beslissingen neemt. In dit artikel wil ik graag een bijkomend, meer ecologisch gekleurd probleem van natuurbeheer aankaarten.

Het fenomeen van de natuurlijke successie van levensgemeenschappen is goed beschreven. Een kaal stuk grond wordt ingenomen door mossen en andere pioniersplanten die ter beschikking gekomen terreinen efficiënt kunnen koloniseren (via een groot aantal zeer mobiele zaden) en in barre omstandigheden kunnen overleven. Wanneer de bodem geleidelijk aan bedekt geraakt en de directe invloed van weer en wind wordt getemperd, zullen ook andere planten gaan verschijnen die wellicht iets langer ter plaatse zullen blijven maar uiteindelijk toch ook weer verdreven worden door hun opvolgers. In onze streken gaat dit proces in de meeste gevallen door totdat er zich een bos gevormd heeft waarin traag groeiende boomsoorten (zoals de Zomereik) overheersen. Men zegt dat de climaxvegetatie bereikt is. Wanneer er niets uitzonderlijks gebeurt, zal deze climaxvegetatie in principe onbeperkt in de tijd blijven bestaan.

Heel veel plantensoorten en met hen uiteraard ook veel andere organismen, zijn echter aangevoerd op successiestadia die voorafgaan aan het bos. Voordat de mens op grote schaal bossen ging omzetten in weiden en akkerland, moesten deze organismen zich dan ook beperken tot enkele schaarse open plekken in het aangegesloten woud die door grote grazers werden open gehouden. Ook uitzonderlijke, catastrofale

natuurbeheer

gebeurtenissen, zoals bosbranden, waren bij machte de climaxvegetatie te vernietigen en de natuurlijke successie terug naar af te sturen. Toen onze voorouders aan landbouw begonnen te doen kwam dat vele soorten dus goed uit. Ze hadden nu immers permanent grote oppervlakken geschikte groeiplaatsen ter beschikking. Vele planten bleken plotseling gespecialiseerde akkeronkruiden te zijn omdat een akkermilieu toevallig goed overeenkomt met de omstandigheden waaraan deze soorten zich gedurende de evolutie hadden aangepast. Op deze manier droeg de historische landbouw zeer zeker bij tot een grotere diversiteit aan landschappen en de erbij behorende levensgemeenschappen. De huidige natuurbeheerders trachten in vele gevallen precies deze levensgemeenschappen te behouden of opnieuw tot stand te brengen door de historische landbouw na te bootsen. Hooilanden worden gemaaid en het maaisel afgevoerd om te vermijden dat zich voedingsstoffen in de bodem zouden opstapelen. Graslanden worden extensief begraaasd hetgeen variatie in het terrein creëert. Wat de meeste klassieke beheersvormen uiteindelijk beogen is verhinderen dat de successie voortschrijdt. Door telkens de successieklok een klein stukje terug te draaien slaagt de beheerder er als het ware in een bepaald stadium te fixeren zolang het beheer constant blijft. Ook 'nietsdoen' komt als beheersvorm voor, maar wordt meestal enkel toegepast wanneer de climaxvegetatie reeds bereikt of zo goed als bereikt is, zodat er weinig of geen verandering meer te verwachten is. Het is echter niet zeker dat men, door het 'bevriezen' van een successiestadium door toepassing van het gepaste beheer, in staat zal zijn alle soorten te behouden die men in de bijhorende levensgemeenschap verwacht. Er is namelijk een fundamenteel verschil tussen een 'bevroren' successiestadium en datzelfde stadium dat zich voordoet in een effectief aan de gang zijnde natuurlijke successie. Het zou inderdaad kunnen zijn dat het voor sommige soorten essentieel is dat een successiestadium een tijdelijke toestand

is. Aldus is het denkbaar dat bepaalde soorten die in een bepaald stadium van een dynamische successie nagenoeg steevast verschijnen, toch vrij snel weer verdwijnen wanneer dit stadium in zijn ontwikkeling naar een volgend wordt geblokkeerd. Indien dit juist is, kan een klassiek beheer, waarbij zoveel mogelijk wordt getracht het gebied in een zo constant mogelijke toestand te houden, totaal machteloos staan om op lange termijn het overleven van bepaalde soorten te garanderen. Allicht is het ook zo dat de oude landbouwmethoden niet echt resulteerden in het behoudt van één welbepaald vegetatietype op een bepaald perceel. Grasland werd in de tijd afgewisseld met diverse akkergewassen en periodes van braakligging. Zo bezien was de oude landbouwmethode wellicht veel minder statisch dan het beheer in vele natuurgebieden vandaag de dag.

Aan het hierboven geschetste probleem is enkel te verhelpen indien men de natuur opnieuw de kans geeft een normale successie te doorlopen. Dit zou betekenen dat onze natuurgebieden een sterk dynamisch karakter zouden moeten hebben waarbij het gebied dus in relatief korte tijd fel zou veranderen naar uitzicht en voorkomende soorten. Het spreekt voor zich dat een dergelijke soort natuurbeheer, dat zich zou beperken tot

foto: Relatief open, gevarieerde bossen herbergen bijzonder rijke ecosystemen. Een dergelijk biotoop in stand houden is niet evident.

het heel af en toe terugsturen van de natuurlijke successie tot zeer ver in het verleden, moeilijk haalbaar is in een land waar voor iedere morzel grond bijna wordt gevochten. Men heeft er namelijk niet alleen veel meer, maar ook veel grotere natuurgebieden voor nodig dan we vandaag de dag in Vlaanderen gewend zijn. Ook zal de esthetische waarde van op dergelijke wijze beheerde natuurgebieden niet altijd even hoog zijn. Bovendien moeten we

foto: Moeraswespenorchis: het is zeer de vraag of dergelijke, in natuurreservaten uiterst geliefde planten, via klassiek beheer op lange termijn behouden kunnen blijven.

vaststellen dat deze visie op beheer in sterke mate ingaat tegen de momenteel in voege zijnde praktijken die er meestal op gericht zijn zoveel mogelijk de bestaande situatie te bestendigen.

Hier en daar zijn er echter toch wel mogelijkheden te benutten. Ik denk hier bijvoorbeeld concreet aan de verlaten kleiputten in Steendorp. Momenteel bieden deze putten een bijzonder rijke variatie van microbiotopen die bovendien zeer snel evolueren. Dergelijke gebieden zijn in ons land bijzonder schaars en deze putten verdienen het dan ook ten volle om geen strobreed in de weg te worden gelegd wanneer zij hun unieke metamorfose ondergaan.

Een radicaal andere landbouw dan degene die we vandaag kennen biedt eveneens een uitweg. De landbouw zal dan wel moeten afstappen van het streven naar een steeds maar hogere productie op minder grond hetgeen ten koste gaat van de natuur en het leefmilieu. De landbouwer van de toekomst moet veel meer dan nu het geval is zorg dragen voor de natuur en het landschap. Een echt landschap weliswaar, niet dat steriele en monotone landschap dat ons vandaag wordt aangeboden door de land- en tuinbouw en dit, in tegenstelling tot wat de sector

ons wil doen geloven, níet gratis : de enorme milieukosten die de hedendaagse landbouw met zich meebrengt zullen inderdaad ooit eens moeten betaald worden. Er is dus zeker een toekomst voor onze landbouw, zij het dan een toe-

verven met planten

komst van een heel andere aard dan waar de huidige boerenorganisaties maar al te vaak nog steeds luidop van dromen.

□ □ r i o □ □ e □

Textielverven met onze inheemse planten

1. Ambachtelijk

Vroeger droegen de mensen ook kleren, probleem was dat ze die wel zelf moesten maken. En ze hielden ook wel van een kleurtje op hun textiel dat ze ook zelf aanbrachten met behulp van inlandse planten, later in de middeleeuwen met cultuurplanten. Over het gebruik van deze planten zullen we dieper ingaan.

Geweven kledij bestond vooral, bijna uitsluitend uit wol. De wol kreeg soms al een eerste wasbeurt terwijl ze nog op het schaap zat. Om de zeep te verkrijgen maakte men in sommige streken gebruik van het Zeepkruid of de noten van de Paardekastanje, vers of gedroogd. Deze bevatten saponinen, verbindingen met een tensioactieve werking zoals zeep, t.t.z. een verbinding waarvan het ene uiteinde oplosbaar is in vet of olie en het andere uiteinde oplosbaar in water waardoor het vliesje dat water en olie gescheiden houdt doorbroken wordt en olie dus oplosbaar wordt in water.

Het Zeepkruid of de paardekastanjes werden fijngemaakt en geroerd in lauw water tot schuimvorming optrad. Koken vernietigt de saponinen en de oplossing blijft maar één dag goed. Saponinen kunnen ook gebruikt worden voor lichtvuile en tere was. Een overall vol smeerolie krijgt men er niet mee proper.

De afgeschoren wol bevat van nature een waslaag die men eraf moet wassen. Gewoon koken van de wol met eventueel wat toevoegen van keukenzout verwijdert al veel van de was door een natuurlijk verzepingseffect veroorzaakt

door zouten in de wol afkomstig uit gedroogd zweet. Wassen met een vetoplossend middel blijft echter noodzakelijk om de laatste resten eruit te krijgen. Naast bovennoemde planten werd occasioneel al eens Polei (Mentha Pulegium of Pulegium Vulgare) gebruikt, een muntsoort waarvan de olie-essence ook een tensioactieve werking heeft die echter niet zo krachtig is als de saponinen. De geur daarentegen is natuurlijk zeer aangenaam in tegenstelling met de geur van rottende urine die gebruikt werd om de wol op industrieel vlak te wassen van in de middeleeuwen tot in de 19de eeuw. Hierbij fungeerde de vrijkomende ammoniak als ontvettingsmiddel.

Na het wassen met zeep volgen verschillende spoelbeurten met schoon water waarna men kan beginnen met het beitsen van de wol.

Nu is het perfect mogelijk wol te verven zonder beitsen, probleem is dat de kleur bij gebruik van de meeste verfplanten er terug uit wast indien men niet beits. Bij het voorbeitsen kan men drie metaalzouten gebruiken die allen gemeen hebben dat ze tot 4 amineverbindingen kunnen complexeren, wol is in essentie eiwit en bevat amineverbindingen. De plantaardige kleurstoffen zijn ook amineverbindingen. De metaalionen verbinden zich tegelijk met de wol en de verfstoffen zodat de verfstoffen niet meer uitgewassen worden. De beitsmiddelen geven elk hun eigen tint aan de wol en beïnvloeden dus de uiteindelijke kleur. Het meest gebruikte en onschuldige beitsmiddel is aluin ($KAl(SO_4)_2 \cdot 12H_2O$), per 100 gr droge wol gebruikt men 15 gr opgelost in 5 liter water. Aluin geeft een meer heldere tint aan de verf. De andere twee zijn kaliumbichromaat ($K_2Cr_2O_7$) 1gr/5l per 100 gr wol en tinchloride

verven met planten

($\text{SnCl}_2 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$) 2 gr/5l water voor 100 gr wol. Kaliumbichromaat geeft in vergelijking met aluin meer groenige en donkere tinten en zachtere kleuren. Tinchloride maakt de wol stugger en helderder van kleur na verven dan aluin. Tin en chroom zijn echter wel giftige metalen en contact met de huid is beter te vermijden, ook in kledij. Het beitsen zelf gebeurt door de wol in de metaaloplossing gedurende één uur te koken en af te koelen. De natte wol is dan goed om geverfd te worden of kan gedroogd worden om later te verven.

Het verven is opnieuw simpel, voeg de wol en fijngeknipte planten samen in een kookpot en laat minstens één uur koken en daarna afkoelen. De wol laten drogen in de wind maar niet in de

zon.

Dan komen we nu bij de inlandse verfplanten, het zijn er heel wat maar ze hebben maar één nadeel, het kleurenpalet is zeer beperkt. Als men beits met aluin die het minst invloed heeft op de natuurlijke kleur dan krijgt men uit onze inlandse planten hoofdzakelijk geel, oranje of lichtbruin. Het is vooral door te werken met verschillende combinaties van voorbeitsmiddelen met nabeitsmiddelen en/of een ontwikkelingsbad met ammoniak dat men 18 verschillende tinten kan krijgen gaande van geel over oranje, olijfgroen en alle tinten van bruin uitgaande van één soort verfplant. Let wel op, elke verfplant geeft wel haar eigen nuance aan de kleur van de wol. Men gebruikt alleen volgroeide planten en geen zieke exemplaren. De bast oogst men in het voorjaar uiteraard enkel van gesnoeiide takken of uitdunningen en let wel op dat u geen bomen doodt.

Een lijstje van de bruikbare planten en de te gebruiken delen :

Appelaar (bladeren en bast), Beredruif - beschermd! (blad), Boerenwormkruid (bloemtoppen), Grote brandnetel (bloeiende toppen), Duizendblad (volledige plant), Zomereik (verse bladeren, de bast geeft met ijzerzouten een zwarte kleur door de rijkelijke aanwezigheid van looizuren of tannines. Gedroogde en fijngevreven eikegallen (opnieuw tannine) kleuren de wol grijs, Gele ganzenbloem (ganse plant), struikheide (ganse struik), Hondsdraf (hele plant), Hop (takken met lichte hopballetjes), Koningskaars (ganse bloeiende plant), Koningsvaren (ganse plant), Moerasspirea (ganse plant), Paardekastanje (bladeren en bolsters), Paardestaart (ganse plant), Perzikkruid (ganse plant), Ridderzuring (ganse plant), Rode klaver (ganse plant), St-Janskruid (ganse plant), Sporkehout (bast en bessen), Walnoot (groene bolsters en bladeren geven bruine tinten, de bloemen groene tinten), Zevenblad (ganse plant). Schors van Es, Vlier, Peer, en kersen, Brem en Gaspeldoorn (bladeren en scheuten), Liguster (bladeren, de bessen geven een blauw-

groene kleur), Kamille (ganse plant), Sleedoorn (bessen geven groene kleur, bast), Kardinaalsmuts (omhulsels zaden), Wilg (wortels geven paarse kleur), Wilde marjolein (ganse plant geeft paars), Canadese populier (afgeval- len knoppen geven paarse kleur), Krentenboompje (bast), Gevlekte scheerling - zeer giftige plant ! (stengel), Tormetil (wortel) Door gebruik van braambessen en vlierbessen kan men rode en purperen kleuren bekomen. Deze kleuren worden feller door het toevoegen van oxaalzuur (HOOC-COOH) dat van nature voorkomt in zuringsorten (Rumex), klaverzu- ringsoorten (Oxalis) en ook in rabarber en spina- zie. Oxaalzuur is geen beitsmiddel, zijn werking berust op zijn reducerend vermogen op de kleur- stoffen in de bessen. De kleuren uit de bessen verbleken waarschijnlijk wel in de was.

U heeft nu gekleurde wol. Wil u de kleur toch nog veranderen dan kan dat door oververven met een andere verfplant, nabeitsen met ijzer- sulfaat ($\text{FeSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$) of kopersulfaat ($\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$), of door ontwikkelen met ammo- niak. Nabeitsen gebeurt door de wol 15 min te koken en af te koelen met schoon heet water. 5 gr ijzersulfaat voor 100 gr wol verandert helde- re kleuren in aardkleuren. 5 gr/100 gr wol ver- donkerd de kleur en geeft dikwijls een groenige tint. Ijzersulfaat is onschuldig, kopersulfaat is gif- tig, beiden kunnen evengoed als voorbeitsmiddel gebruikt worden, de zouten zijn opnieuw kom- plexvormers voor amines.

Ontwikkelen gebeurt door de geverfde wol 15 min te koken met een eetlepel huishoudammo- nia per 100 gr wol en daarna te laten afkoelen in schoon heet water. De ammoniak komplexeert dan de onbenutte plaatsen van de gebonden metaalionen uit het beitsmiddel en geeft hierdoor opnieuw een tintverandering.

Graag vernoemen we nog een natuurlijk beits- middel, de looizuren of tannines die in vele plan- ten voorkomen en sterk geconcentreerd in eike- bast en nog meer in eikengallen. Tannines zijn een compexe groep van grote organische mole- culen opgebouwd met galluszuur als enige

verven met planten

bouwsteen. Eiwitten in de wol bevatten naast vrije aminegroepen ook vrije carbonzuurgroe- pen. Deze carbonzuurgroepen binden de alco- holfuncties van de tannines onder afsplitsen van water waardoor chemische binding met de wol tot stand komt. De tannines zelf binden gemak- kelijk met allerlei metaalionen wat de kleur ver- oorzaakt. Verwarmen in een roeste pot volstaat al om een zwarte kleur te krijgen.

De e re re

Dee o e e u er

Zondag 27 april 2003

D A G V A N D E A A R D E

Ons streven organiseert een "weekend van de aarde" .

De oostelijke der oost

Plaats van afspraak voor alle activiteiten: standbeeld "den Toeter", einde Sint-Jozefstraat te Tielrode

Vzw Durme Dag van de Aarde

Aandacht voor belang voor de natuur van onverharde dijken.

Afspraak om 14u op de parking aan de brug van Waasmunster.

Info bij Frans Van Havermaet 052/47 18 93

Vzw Durme Natuurwandeling aan het Donkmeer.

Begeleid door een CVN-natuurgids.

Afspraak om 9u aan de houten chalet aan de ingang van de Nieuwdonk.

Natuurpunt Waasland Noord en Panneweel Dag van de Aarde.

De bescherming van de kerk- en buurtwegen, de oude spoorwegbeddingen, de dijken en de niet verharde akkerwegels verdient onze aandacht. De deelnemers worden in kleine groepjes naar het vertrekpunt (Verrebroek) gebracht. Met een wegbeschrijving wandel je zonder problemen langs het Grote Rouetpad terug naar het Natuurhuis Panneweel. Na de wandeling zorgen koffie en pannenkoeken voor een gezellige sfeer achteraf.

Vertrek : Natuurhuis Panneweel tussen 13u30 en 14u30

CVN	Oude Durme	5u	Durmebrug Waasmunster	L
CVN	Keilanden	14u	Station Sinaai.	L
CVN	Barbierbeek	14u30	Kerk Bazel.	L
CVN	Stropers Oost	St-Gillis-Waas	10u Kerkje van 't Kalf	St-Gillis-Waas. L
CVN	Stropers West	Kemzeke	14 u Vossenhol	St-Jansteenstraat Kemzeke.L
CVN	Reservaatzone Donkmeer	9u	Houten chalet - ingang van de Nieuwdonk.	L

Natuurpunt Zuid-Waasland Vlaamse Ardennendag

Voormiddag : Bos 't Ename, gids : Guido Tack.

Namiddag : Zwalmvallei Rozebeke, gids : P. Pals. Vertrek om 8u zwembad St.-Niklaas of om 9u aan de kerk van Ename en om 14u aan de kerk van Rozebeke.

Zie bijhorend artikel.

Zaterdag 3 mei

CVN Fondatie 5u Oud Gemeentehuis Dries Sinaai L

Natuurpunt Zuid-Waasland Strepen voor Flo. Wer vzw

Planteninventarisatie binnen 1 kwartierhok (1x1 km) te Weert. Het strepen gebeurt onder deskundige begeleiding van plantkundige Hans Baeté. Vertrek om 14u aan de kerk van Weert. Einde 17u.

Info : Arne Verstraeten (09/348 36 88)

Zondag 4 mei

Natuurpunt Waasland Noord en Panneweel Vroege vogelwandeling met ontbijt.
In het Stropersbos vindtje verschillende biotopen zoals droge en natte bossen, weilanden, grachten en akkers. Volop afwisseling en een garantie voor waarnemingen van uiteenlopende vogelsoorten. Na deze wandeling rijden wij naar het Natuurhuis Panneweel waar er een feestelijk ontbijt wacht. Wij spreken af om 5 uur aan de ingang van het bos gelegen tegenover Domein De Wal aan de Stropersstraat; (N403 : Sint-Niklaas - Hulst) Voor het ontbijt dien je vooraf in te schrijven door storting van 4 Euro op rekening 000-0105608-72 van Natuurpunt Waasland Noord, Recolettenlaan 22 De Klinge. Info bij Marcel : 03/770 62 38.

CVN	Het Rot	6u Post Halewijnlaan 78, Linkeroever.	L
CVN	Molsbroek Lokeren	14u30 Bezoekerscentrum Lokeren	*
CVN	Oost-Sivepolder Temse	14u30 Steenbakkerij, Warandestraat Steendorp	L

Natuurpunt Zuid-Waasland Vroegochtendwandeling in De Bunt.
Verzamelen om 05u30 zwembad Sint-Niklaas. Gidsen : Peter Van de Putte en Johan Vercauteren. Info : Johan Vercauteren (03/777 89 26).

Zondag 11 mei

CVN	Etbos Moerbeke-Waas	5u Café Etbos, Moerbeke-Waas.	L
CVN	Oude Durme	14u30 Durmebrug Waasmunster.	L
CVN	Schauselbroek Temse	5 uur Zwembad in Scheldepark Temse.	L

Natuurpunt Zuid-Waasland Vroegochtendwandeling in de Fondatie.
Verzamelen om 04u30 zwembad Sint-Niklaas. Gidsen : Etienne De Meulenaer en Johan Vercauteren. Info : Johan Vercauteren (03/777 89 26).

Zaterdag 17 mei

Natuurpunt Zuid-Waasland Planteninventarisatie in de Kraaimeersen.
Verzamelen om 9u00 aan het Voetbalstadion te Lokeren. Einde rond 12u00. Info Arne Verstraeten (09/348 36 88)

Zondag 18 mei

Natuurpunt Waasland Noord Open Natuurdagen.
De "Open Natuurdagen" zijn een jaarlijks evenement georganiseerd door Natuurpunt. Door het aanbieden van een ruime waaier van activiteiten worden de reservaten en natuurgebieden voorgesteld aan een zo breed mogelijk publiek. Ter gelegenheid van deze dag organiseert onze afdeling in en rond het Natuurhuis Panneweel allerlei activiteiten met als thema "Levend Water" (wandelingen, bekijken waterbeestjes ...).
Begin : doorlopend vanaf 14 uur. Waar : Natuurhuis panneweel, Krekeldijk 2 Sint-Gillis-Waas.

CVN	Daknamse Meersen	4u30 Kerkje Daknam.	L
-----	------------------	---------------------	---

Natuurpunt Zuid-Waasland Open Natuurdag, gaat door!

1) Vroegochtendwandeling in de Daknamse meersen. Vertrek om 4u30 aan het kerkje van Daknam. Gidsen : Philippe en Arne. Info : Philippe Van De Velde (09/349 40 99), Arne Verstraeten (09/348 36 88)

2) Landschapstocht in de Astgemete. Vertrek om 13u30 aan de Dries te Sinaai. Gids : Willy Van Moeseke.

Woensdag 21 mei

Natuurpunt Zuid-Waasland Planteninventarisatie in de Moervaartmeersen.

Verzamelen om 18u30 aan het Keizershof (Sinaai) of om 18u45 ter plaatse. Einde rond 21u00.

Info : Arne Verstraeten (09/348 36 88)

Zondag 25 mei

CVN+Ons Streven Tielrode Broek 10u Veer St. Jozefstraat Tielrode (Temse) L

CVN Puyveldebos Belsele 14u30 Hoek Kouterstraat-Gouden-Leeuw L

CVN Spletteren 14u30 Kerkje Daknam L

CVN Stropers Oost-St.-Gillis-Waas Kerkje van 't Kalf St-Gillis-Waas. L

Zondag 1 juni

Natuurpunt Waasland Noord en Panneweel

Busreis naar Hageven-Plateaux.

Zie kalender-info.

Zondag 15 juni

Natuurpunt Zuid-Waasland Busreis naar de Gaume-streek.

Gids Stefan Versweyfeld. Info : Christel Strybos (052/46 00 58).

Zie ook bijkomend artikel.

Educatieve voorstelling van het Project Armentruyenbeek.

Gemeentehuis Sinaai, 26 en 27 april van 9 tot 18 u.

Water is de belangrijkste grondstof op aarde, maar in Sinaai hebben we er bij momenten op sommige plaatsen te veel van. Het project Armentruyenbeek past in het totaal waterbeheersingsplan van de Stad Sint-Niklaas om de stadskern en de deelgemeenten te vrijwaren van overstromingen. Vanaf september starten onder leiding van de Polder Sinaai-Daknam grote aanpassingswerken om het profiel van de Armentruyenbeek te verbreden tussen de Belselebeek en de meersen aan de Fondatie. Door het bouwen van een kunstwerk (een regelbare schuifafsluiter met overlaat) op de Belselebeek kan de wateroverlast langs de 4 km lang verbrede Armentruyenbeek afgevoerd worden naar de Fondatie. Deze werken worden uitgevoerd met respect voor natuur en landschap. Wat deze werken allemaal inhouden ziet en hoort u op een tentoonstelling / educatieve voorstelling die het Polderbestuur Sinaai-Daknam samen met de Stad Sint-Niklaas, het Provinciaal Centrum voor

k a l e n d e r - i n f o

Milieuonderzoek en Werkgroep Leefmilieu Sinaai opzet. Deze tentoonstelling in het oud gemeentehuis aan de Dries is doorlopend geopend op zaterdag 26 en zondag 27 april 2003 van 9 u tot 18 u.

Wandelen langs, in en over de Armentruyenbeek te Sinaai.

Dag van de Aarde, zondag 27 april 2003.

Vertrek Gemeentehuis te 9 u 30 en te 14 u.

Op zondag 27 april, Dag van de Aarde, organiseert Werkgroep Leefmilieu Sinaai twee geleide wandelingen (9.30 u en 14 u) langs de huidige loop van de Armentruyenbeek. WLS wil hiermee iedereen de kans geven om tijdens een unieke wandeling de omvang en het belang van het project Armentruyenbeek ten velde te laten aanvoelen, inzien en waarderen.

Na een korte kennismaking met de uitvoeringsplannen in theorie op de tentoonstelling in het gemeentehuis, gaan we stroomopwaarts de Belselebeek op zoek naar het begin van de Armentruyenbeek waar dat fameuze kunstwerk alias regelbare schuifafsluiter zal geplaatst worden. We volgen waar mogelijk de loop van deze beek in wat vroeger de wijk "Den armen truïn acker" noemde. Dit is het ecologisch meest waardevolle gedeelte waar volgens de plannen nieuwe randbeplanting, plasbermen, inwendige stuwen en beheersstroken een bescherming en versterking moeten geven aan de aanwezige kwelzones, rietvegetatie, steenvlieglarven en andere fauna en flora.

Met respect voor natuur en eigendom zal de gids u leiden op de oever, door en over scheidingsgrachten, over prikkeldraad en andere hindernissen. Laarzen zijn verplicht. WLS zorgt onderweg voor hulpmiddelen zodat deze avontuurlijke wandeling veilig kan verlopen. Maar kinderwagens, rolstoelgebruikers, mensen die moeilijk te been zijn, honden aan de leiband,... kunnen deze wandeling niet meemaken.

Ter hoogte van de straatdoorgang onder de Stenenmuurstraat bestuderen we de plaatsing van een 77 m lange koker met lichtvang ten behoeve van de vismigratie. We wandelen richting Hondsnest, keren langs de Tinelstraat terug en besluiten met een laatste bezoek aan de tentoonstelling deze 150 minuten durende verkenningstocht.

Info bij Werkgroep Leefmilieu Sinaai, Johan De Smedt,

Tel/Fax 03/772 54 31, desmedt.vanriet@pandora.be

J E M O E T H E T M E E M A K E N O M E R O V E R T E V E R T E L L E N .

Busreis vriendenkring Panneweel en Natuurpunt Waasland Noord op 1 juni 2003

Op zondag 1 juni organiseren de vriendenkring Panneweel en Natuurpunt Waasland Noord een busreis naar Hageven-Plateaux. Op de grens van Vlaanderen en Nederland ter hoogte van Neerpelt beheert Natuurpunt samen met Natuurmonumenten het grensoverschrijdend natuurgebied Hageven-Plateaux, samen ruim 550 ha natuur. Het gebied ligt op de overgang van de droge zandgrond naar het vochtige beekdal van de Dommel. Op het Plateaux bevinden zich bos, heide en vloeiveiden. In het vochtige Hageven liggen moerassen, rietvelden, broekbossen en poelen. Het bezoekerscentrum De Wulp vormt het vertrekpunt van onze wandeling.

De bus vertrekt stipt om 8 uur op de markt te Stekene, om 8.15 uur aan de kerk te Sint-Gillis-W. en om 8.30 uur aan het politiekantoor te Beveren.

Inschrijven door betalen op rekening 000-0105608-72 van Natuurpunt Waasland Noord, Recolettenlaan 22 De Klinge met vermelding van aantal deelnemers. Kostprijs per persoon 10 Euro (leden Natuurpunt of vriendenkring Panneweel), niet leden betalen 12 Euro. Kinderen jonger dan 7 jaar gratis en kinderen tussen 7 en 12 jaar betalen 7 Euro.

Mee te brengen: boterhammen, drank, verrekijker, wandelschoenen.

Natuurpunt Waasland Noord organiseert Cursus Dagvlinders

In de zomer verblijden ze ons met hun mooie kleuren. Maar wie kan er een naam kleven of kent er iets van hun levenswijze ? Het koolwitje en de kleine vos zijn waarschijnlijk nog de best bekende, maar wie kent er de gehakkelde aurelia, de distelvlinder of het dikkopje? Wie weet hoe ze zich voeden, of hoe ze de winter overleven? Op deze, en vele andere vragen, krijgt u een antwoord tijdens onze cursus 'Dagvlinders'.

Een cursus die zich niet richt naar de specialist, maar naar de geïnteresseerde natuurliefhebber die iets meer wenst te weten te komen over deze boeiende groep insecten.

Deze cursus bestaat uit twee theorielessen en twee excursies in het Waasland.

Data:

Dinsdag 3 juni van 19.30 tot 22.30 uur (theorie)

Dinsdag 10 juni van 19.30 tot 22.30 uur (theorie)

Zondag 15 juni van 14 tot 17 uur (excursie)

Zondag 27 juli van 14 tot 17 uur (excursie)

Waar: Theorielessen gaan door in het Natuurhuis Panneweel , Krekeldijk 2 te Meerdonk.

De exacte locatie van de excursies wordt later meegedeeld.

Kostprijs: 10 Euro voor leden, 20 Euro voor niet leden (gezinslidmaatschap: 17,50 Euro)

Inschrijven: door overschrijving op rekening 000-0105608-72 van Natuurpunt Waasland Noord met vermelding 'cursus dagvlinders'. Vooraf inschrijven is nodig

Info: Marc Bogaerts, tel: 03 7798931 of e-mail: bogaerts.marc@pi.be

C u r s u s i m k e r e n .

Van maart tot augustus 2003 organiseert de imkersvereniging 'De Boekweitbloem' een cursus voor beginners in het Bezoekerscentrum Molsbroek. Elke 3de en 4de zaterdagmiddag van de maand (behalve juli). Op het einde van de cursus worden getuigschriften uitgereikt. Info bij Jacques Everaert 09/348 05 19 en e-mail everaertlerno@belgacom.net.

27 april : Vlaamse Ardennendag .

k a l e n d e r - i n f o

Zoals elk jaar trekt Natuurpunt ook dit voorjaar naar de Vlaamse Ardennen. Het wordt beslist een topdag voor wie graag vertoeft tussen tapijten van voorjaarsbloeiers : bossen met een blauwe schijn van boshyacint en meanderende beekjes met gele oevers van goudveil en speen kruid.

Onze aandacht zal vooral gaan naar de voorjaarsflora maar er komen zeker ook andere natuur-weetjes aan bod. Misschien zien we zelfs Grote Gele Kwik.

's Morgens gidst Guido Tack, auteur van het boek 'Bossen van Vlaanderen' ons door het Bos t' Ename dat vorig jaar zelfs een monumentenprijs heeft weggekaapt. Het wordt dus een Boswandeling met een grote B! We zullen langs prachtige plekjes komen.

Na de middag maken we eerder een landschapswandeling met Paul Pals, kenner van de Zwalmstreek. Opnieuw genieten geblazen dus! De wandelingen zijn ook voor jan en Alleman bedoeld en zullen zeker ook door kinderen worden geapprecieerd.

Nog enkele praktische afspraken:

Samenkomst: 8u00 zwembad van Sint-Niklaas. Vervoer: carpooling. Meenemen : goede wandelschoenen en liefst ook laarzen (bronbosjes), eten voor 's middags, natuurvriendelijk verpakt graag - drank en heerlijke mattentaartjes ter plekke te verkrijgen.

Einde daar: rond 17u00. Info: Christel Strybos, 052/ 46 00 58.

Natuurpunt op speurtocht naar orchideeën in de Gaume op 15 juni.

Het meest zuidelijke deel van België, de Gaumestreek heeft een rijkdom aan flora en fauna die men nergens anders in de Benelux aantreft. De zuidhellingen van de cuesta's genieten een optimale zoninval met naar onze normen een zeer hoog aantal zonuren. De ondergrond is er kalkrijk, hij warmt in de lente vlug op en behoudt in het najaar lang zijn warmte. Deze factoren zorgen voor een speciaal microklimaat waardoor hier submediterane planten voorkomen. Vlinders fladderen er om je oren en de insectenwereld is hier heel rijk.

Een streek dus om je hart te verliezen!

Wie zin heeft en sterk geïnteresseerd is in natuur is van harte welkom op onze busreis. Het is zeker niet de bedoeling deze streek in al zijn facetten te verkennen of een landschapsmars te houden. We kijken vooral goed rond om niets te missen van wat groeit, bloeit, kruipt en vliegt. Onze alzijdige gids is Stefan Versweyfelt en wie hem kent weet dat dit veelbelovend is.

Praktische info:

Vertrek: 7u00 zwembad Sint-Niklaas. Meenemen: boterhammetjes voor 's middags, drank voor tussendoor, gemakkelijke en stevige wandelschoenen.

Inschrijving: 20 euro storten op 001-2187669-07 van Natuurpunt Zuid-Waasland Belseledorp 16 bus 4 9111 Belsele; 12 euro voor JNM-leden en kinderen.

Wie inschrijft na 15 mei moet wel eerst telefoneren naar Tinne op het nummer 03/772 65 47 om zeker te zijn of hij nog mee kan.

Einde: tussen 19u00 en 20u00. Info: Christel Strybos 052/46 00 58

Ons streven organiseert een "weekend van de aarde" .

Milieuwerkgroep Ons Streven werd in 1981 opgericht als reactie op een vraag naar afschaffing van een pittoreske en veel gebruikte voetweg langsheen de Durme. Sindsdien heeft de vereniging zich intensief ingezet voor de vrijwaring van de officiële buurtwegen in Tielrode. Hierdoor werden nage-noeg alle wegen uit de buurtwegenatlas in Tielrode behouden. Om dit te vieren en om iedereen extra te laten genieten van de prachtige weg in het dorp, organiseert de milieuwerkgroep een heus weekend van de trage weg. Op het programma staan een vroegochtend- en avondwandeling op zaterdag, een geleide natuurwandeling en een fietstocht op zondag. Als klap op de vuurpijl start op zondag een zoektocht langs de voetwegels te Tielrode. Tot 31 augustus kan Jan en alleman op eigen tempo deelnemen aan deze gratis zoektocht. Tot slot zal op zondag ter hoogte van het voetveer van Tielrode een infostand op al jouw vragen antwoord kunnen geven.

Plaats van afspraak voor alle activiteiten: standbeeld "den Toeter", einde Sint-Jozefstraat te Tielrode

Agenda:

Zaterdag 26 april

om 6 uur: ochtendwandeling
van 20 tot 23 uur: avondwandeling

Zondag 27 april

van 14 tot 18 uur Wandelen langs voetwegels te Tielrode.
van 14u30 tot 17u30: Fietsen door natuurrijk Tielrode en Elversele

Romain Van Puyvelde en Jef Verspecht, twee actieve bestuursleden liggen mee aan de basis van de fietsroute "Fietsen door natuurrijk Temse". De route bestaat uit 2 lussen van 25 km en omschrijft het ganse grondgebied van de fusiegemeente. Op deze dag van de trage weg kun je onder begeleiding meegenieten van de lus op het grondgebied van de dorpen Tielrode en Elversele.

Van zondag 27 april tot en met 31 augustus : "Een zomer zoeken"

De route "Wandelen langs voetwegels Tielrode" vormt de basis van een zoektocht die precies op de dag van de aarde gelanceerd wordt. Tijdens de zomer van 2003: die uitzonderlijk start op 27 april kan je op zoek gaan naar antwoorden op vragen langs de vele voetwegels die Tielrode rijk is. Deze brochures zijn gratis te verkrijgen in café 't Veer, Sint-Jozefstraat 35 te Tielrode, bij milieuwerkgroep Ons Streven vzw, p/a Gert Hooftman, Bettehemstraat 40 te Tielrode, in het toeristisch centrum "De Watermolen", Wilfordkaai 23 te Temse en op 27 april in de infostand op de Durmedijk van 13u30 tot 18uur.

Uitbreiding openingsuren Bezoekerscentrum Molsbroek

Het bezoekerscentrum en reservaat Molsbroek zijn door het beheer van vzw Durme de voorbije jaren uitgegroeid tot de meest bezochte plek te Lokeren.

Het voorbije werkingsjaar 2002 werden er 336 geleide bezoeken georganiseerd en kwamen er meer dan 20.000 individuele bezoekers. Binnenkort zal vanwege de Vlaamse Gemeenschap een reglementering van kracht worden waardoor dergelijke bezoekerscentra kunnen rekenen op de noodzakelijke toelagen.

Ook vanuit het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen worden op dat vlak aanvullende initiatieven voorbereid. In de toekomst zal vzw Durme dus kunnen rekenen op gestructureerde ondersteuning vanwege de overheid voor dit belangrijk natuureducatief centrum. De voorbije 16 jaar kon het financieel slechts overleven door allerlei eenmalige projecten. Een toestand die op lange termijn niet houdbaar was.

Daarin komt nu binnenkort een gunstige wijziging. In dit verband worden vanaf 2003

de openingsuren aanzienlijk uitgebreid. Het bezoekerscentrum Molsbroek zal 155 namiddagen per jaar gratis toegankelijk zijn voor het publiek. In het verleden waren dit 112 namiddagen. Bij het uitbreiden van de openingsuren is rekening gehouden met de grote belangstelling van de jeugd. Daarom zijn extra openingstijden voorzien op de meeste woensdagnamiddagen, een vrij moment voor de scholieren.

De openingsuren van het bezoekerscentrum Molsbroek zien er voortaan uit als volgt:

van 1/2 tot 31/5 :

zon- en feestdagen van 14 tot 18u

woensdag van 13 tot 17 u

van 1/6 tot 15/9:

zaterdag en zondag van 14 tot 18 u

van dinsdag tot vrijdag van 13 tot 17 u

van 16/9 tot 31/10:

zondag van 14 tot 18 u

woensdag van 13 tot 17 u

van 1/11 tot 31/1:

zondag van 14 tot 17 u

Reserveren van geleide bezoeken voor groepen en scholen kan via telefoon 09/3483020.

J N M jeugdbond voor natuurstudie en milieubescherming

Eerst en vooral zijn wij een groep jonge creatievelingen, idealisten, toffe mensen, of hoe je 't ook wil noemen, het komt erop neer dat we een jonge groep vormen. We zijn minimum 8 en maximum 25 jaar oud. De indeling is als volgt:

Van 8 tot en met 12 jaar ben je een Pieplid. Dit is uiteraard de jongste groep, en zij worden spelenderwijs in contact gebracht met natuur en milieu. De piepbegeleiders (oudere leden, vanaf

groene wasland 15 maart 2003 nr 129

16) zorgen ervoor dat zij zich goed amuseren door spelletjes te combineren met het bestuderen van de natuur.

Als de piepers eenmaal de leeftijd van twaalf bereikt hebben, worden ze initiatielid. Dit is een periode waarbij ze nog steeds mee mogen gaan met piepactiviteiten en -kampen, maar ook al mee mogen met kampen en activiteiten van de Gewone Leden (en meestal met de fiets ook).

Zo komen we meteen bij de derde groep, de Gewone Leden. Zij doen uiteraard minder spelletjes, en meer excursies, natuurstudie en voeren vaak actie voor het milieu! Ze kunnen zich

jongerenwerking

ook engageren in het bestuur van JNM en/of hun eigen afdeling. Ze kunnen bijvoorbeeld zich gaan inzetten voor het milieu, zich specialiseren in de studie van een bepaalde diersoort, of in planten, of ze kunnen zich voornamelijk gaan bezighouden met de begeleiding van de kleinsten. JNM biedt ook jaarlijks enkele cursussen aan om het brevet van Animator, Hoofdanimator en Instructeur in het Jeugdwerk te ontvangen.

NATUURSTUDIE

Onder natuurstudie verstaan wij het regelmatig gaan bestuderen, herkennen en inventariseren (in kaart brengen) van beestjes: vogels, zoogdieren, insecten, enzovoort, maar natuurlijk ook plantjes.

Sommigen gaan zich specialiseren in bijvoorbeeld zoogdieren, en kunnen perfect het spoor van een das herkennen, weten tot in de puntjes hoe het beest leeft, kennen de gewoonten, enzovoort. Zoogdierfreaks leven dan ook voornamelijk 's nachts en komen pas tegen de late namiddag uit hun tenten gekropen, om weer de hele nacht op pad te gaan.

Vogelliefhebbers gaan de hele dag met telescoop en verrekijker op pad, plantenliefhebbers gaan liever in de lentezon op hun buik liggen op een berm, en bestuderen daar rustig elk plantje dat ze onder ogen krijgen. Aan de kust struinen we met een reusachtig waterdicht pak door de golven, grote netten achter ons, en kijken we wat er allemaal leeft in de zee, waar je altijd zorgeloos in hebt gezwommen. Of wat dacht je van

jongerenwerking

een vroege-ochtend excursie, om de eerste vogeltjes te horen fluiten en meteen een graantje mee te pikken van een schitterende zonsopgang?

Het uiteindelijke doel van deze natuurstudie is, behalve het verrijken van je eigen kennis, het in kaart brengen van waar welke dieren leven, en zo bepaalde groepen dieren te lokaliseren en er meer over te weten te komen.

MILIEUBESCHERMING

Dit is het laatste, maar zeker niet het minst belangrijke aspect van onze beweging. Regelmatig houden wij acties voor het behoud van ons leefmilieu. En leefmilieu, dat houdt uiteraard niet alleen de bloemetjes en de boompjes in, maar ook de mensen rondom je. Steevast strijden wij voor vrede (op vreedzame wijze), zuinig omspringen met energie, afval sorteren, enzovoort.

NATUURBEHEER

Dan gaan we bijvoorbeeld heidestruiken weghalen (afbranden) of overwoekerende zaadlagen verwijderen (plaggen), zodat andere, bedreigde

planten de kans krijgen er te groeien. Want er kan op de heide heel wat meer groeien dan heide alleen!

Wil je meer informatie, of heb je zin om ook eens mee te gaan, dan kan je contact opnemen met:

Brecht De Meulenaer, TEL: 03-776 63 22
Berkenhof 16; 9100 NIEUWKERKEN
brecht.de.meulenaer@pandora.be

REINE CLAUDE , de blonde pruim van de koningin.

Het is bekend dat vele fruitrassen en variëteiten vaak vreemde benamingen krijgen waarvan de oorsprong niet altijd even duidelijk is.

Dit heeft natuurlijk te maken met het feit dat door de eeuwen heen kruising en veredeling goede en slechte resultaten gekend heeft. Was het resultaat buitengewoon dan gaf men dikwijls ook een koninklijke naam.

De Reine Claude zou aangeplant geweest zijn in de koninklijke tuinen van het Loire-slot Plessis nabij Tours. De eerste goudgele vruchten zouden daar rijp geweest zijn in 1514. Ter gelegenheid van het huwelijk van de blonde dochter Claude, van koning Louis XII en Anne van Bretagne, met Francois, hertog van Angoulême. Als François I koning wordt en zij "la Reine Claude" wordt deze doorschijnende pruim naar haar genoemd.

Ze was de meest selecte pruim van haar tijd, wegens uitzonderlijke smaak, kleur, vorm en

bioteelt

aroma. In tegenstelling tot gewone pruimen, die in hooi en stro werden vervoerd, wordt deze bloem onder de pruimen steeds in één enkele laag getransporteerd en individueel beschermd met watten.

De relatief kleine vrucht, slechts gemiddeld 33 gr wegend en volkomen sferisch met pit en zonder steel, is uitstekend geschikt om door Appert in 1810 voor het eerst gesteriliseerd te worden in breedhalzige glazen flessen.

Later in 1895 brengt in de omgeving van Meaux een boomgaard met 60 bomen ongeveer 4 ton vruchten op die een bijna onschatbare waarde vertegenwoordigen in de Parijse Hallen.

Wegens haar zeer hoog pectinegehalte, nl 11 %, dit is meer dan het dubbele van de mirabel en viermaal zoveel als de gewone pruim, is dit eveneens een ideale vrucht om er confituur uit te koken met een minimum aan suiker.

In de twintigste eeuw bedroeg haar aandeel in het Nederlandse sortiment nog 11 % in 1951 maar het daalde daarna tot 3 % in de jaren zeventig.

afval

Op dit ogenblik bestaat haar voornaamste waarde erin bestuiver te zijn en wordt ze ook gekruist met mannelijkepruimensoorten om het vroege rijpen te bevorderen.

Redenen te over dus om deze varieteit een plaats te geven in onze boomgaard.

□□□□□e□□

Bron : "Pruimen voor miljoenen" H.Vandommele

Zwerfvuil-frustratie.

Daar zit hij dan, verslagen en gefrustreerd, de gemeentearbeider naast zijn vuilniszak. Hij denkt diep na over zijn toekomst, over de toekomst van deze maatschappij. Rondom hem liggen nog steeds de littekens van het voorbije weekend, blikjes, bricks, petflessen, halfvergeten bakjes friet met toebehoren, papiertjes, glas, ... en nog zo veel meer.

Moe en beu probeert hij een reden te vinden waarom er zulke mentaliteit onder de mensen leeft, een steeds terugkerend en blijkbaar onoplosbaar probleem.

Hij is triestig omdat hij en zijn collega's de dupe blijven van deze wegwerpgewoonte van hun medeburgers, waarvan sommige doodleuk stellen dat de overheidsdiensten er toch voor betaald worden.

Vuilnisbakken blijken zeker geen oplossing te zijn, de troep die hij daar in terugvindt overtreft iedere fantasie, ideale illegale sluikestortplaatsen om huisvuil kwijt te raken.

Afval, het blijft een enorm moeilijk vraagstuk en onze gemeentearbeider weet ook dat, indien er geen wegwerpverpakkingen zouden gefabriceerd worden, men ook op de openbare plaatsen geen rotzooi meer zouden vinden.

Maar wie durft aan de verpakkingindustrie raken, wie durft er tegen zo een machtig economisch raderwerk optornen. Hij wordt er hopeloos van. En hij droomt verder van flessen met statiegeld, van stukgoederen en winkels met losse producten.

Ach mensen, probeer overvloedige verpakkingen te vermijden en je omgeving een beetje proper te houden.

Respect is geen ouderwets begrip.

□□s □ze□e□□

o o □□□□□e □er□ee□□

Wandeldijk te Zele-Durmen blijft mooi wandelpad

o o o o o o o e e r e e

De voorbije jaren was er heel wat te doen over de dijk van de Durme te Zele-Durmen. Door het gemeentebestuur van Zele werd hierover onvolledige en onjuiste informatie verspreid. De gemeente begon in 1999 met de aanleg van een verharding. De werken werden stilgelegd en later toch verder uitgevoerd. Daarop volgde overleg tussen vzw Durme en de Administratie Zee- en Waterwegen (AWZ). De directeur-generaal stelde toen duidelijk dat ook voor AWZ niet alle dijken dienen verhard te worden en dat er in elk geval een bouwvergunning nodig is voor die dijkverharding. Op 9 november 2000 schreef minister Stevaert aan het gemeentebestuur van Zele dat hij akkoord ging daar dolomietverharding aan te brengen maar dat "in het kader van de toekomstige beleidsplannen van de Durme

n a t u u r b e h e e r

steeds de mogelijkheid bestaat dat deze dolomietverharding later eventueel terug moet verwijderd worden."

In 2002 werden twee belangrijke nieuwe beleidsinstrumenten goedgekeurd door het Vlaams parlement: de schorren en dijken van de Durme te Zele werden aangeduid als Europees Habitatgebied en het wijzigingsdecreet Natuurbehoud maakte met zes artikels dergelijke dijkverharding onmogelijk. Het is dan ook onbegrijpelijk dat de afdeling Zeeschelde zonder bouwvergunning in oktober 2002 toch begon aan de dijkverharding en daarbij zelfs stroken erkend reservaat van de vzw Durme onder de steenslagging bedelven. De natuurvereniging heeft dan ook de werken laten stilleggen en uiteindelijk heeft het AWZ besloten de aangevoerde stenen terug af te voeren. Het feit dat het wettelijk onmogelijk is geworden de nodige vergunning te bekommen gaf de doorslag.

Het behoud van de strook Durmedijk als een rustig wandelpad met een gevarieerde plantengroei is dus geen "fundamentalisme" zoals het gemeentebestuur van Zele wil laten uitschijnen. Het is gewoon een naleven van de natuurbeschermingsreglementering zoals vastgelegd op Europees niveau en in het Vlaams parlement. Een tegengesteld advies van de milieuraad van Zele kan duidelijk alleen maar steunen op een gebrek aan informatie.

Normaal zal de vegetatie op de dijk zich na ongeveer 3 jaar spontaan herstellen en door het wettelijk ingesteld maaibeheer zal het pad op de dijk steeds goed toegankelijk zijn voor wandelaars.

Doordacht algemeen beleid noodzakelijk

o o e er ee

In verband met wandel- en fietspaden streeft de vzw Durme naar een doordacht en evenwichtig beleid: niet alle paden dienen verhard of geasfalteerd. Naast een net van goed verharde wandel- en fietspaden hebben ook de onverharde paden hun belang voor mens en natuur, want daar kan een wandelaar stappend door een gevarieerde vegetatie met tredplanten van de natuur genieten. Ook worden vogels er minder verstoord dan langsheen een intensief gebruikt fietspad en tevens biedt een begroeid pad door een natuurgebied veel meer kansen aan kevers, spinnen en andere bodemdieren. In het bijzonder ijvert de vzw Durme voor het behoud van die onverharde paden als er door die gebieden op vrij korte afstand al een evenwijdig lopend fietspad aanwezig is. Dit is onder andere het geval voor de dijken langsheen het Kanaal van Stekene te Sinaai, de Zuidlede te Moerbeke, de Moervaart te Eksaarde en de Durme te Zele en Hamme Sint-Anna.

Binnen de vzw Durme is dergelijke beleidslijn

een onderdeel van de intensieve natuureducatieve activiteit. Want bij de stichting in 1969 zorgt de natuurvereniging niet alleen voor de ontwikkeling van natuureservaten en talrijke acties ten gunste van natuur en milieu, maar is er steeds een belangrijke natuureducatieve werking geweest. Men moet ver zoeken in Vlaanderen naar een regio waar een natuurvereniging zoveel gedaan heeft om de mensen in contact te brengen met de boeiende natuurwereld. De vzw Durme zorgde immers voor het ontwerpen van talrijke wandel- en fietskaarten, de uitbouw en het beheer van twee grote bezoekers-centra, een 24u/24u informatiepunt, een geïnformateerde milieumediatheek, meer dan 400 geleide natuurbezoeken per jaar, een procedure bij de raad van state voor de heropening van afgesloten paden, acties ter verbetering van wandel- en fietspaden, realisatie van natuurleerpaden met informatieborden door 5 gemeenten, enz.

Durme

OPKIKKER

31 januari 2003, Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II laan Brussel.

Als lid van de stuurgroep van het Ecologisch Impulsgebied Schelde, Dender, Durme was ik ingegaan op de uitnodiging om deel te nemen aan het "waterforum" een initiatief van het Vlaams Integraal Wateroverleg Comité (VWIC) Subcomitee Watersysteemkennis.

Het VWIC werd in 1996 opgericht om het integraal waterbeheer in Vlaanderen vorm te beleidsmatig vorm te geven te begeleiden en de realisatie ervan op te volgen. Het VWIC is een platform voor overleg en uitwisseling van informatie tussen alle actoren in het waterbeleid en beheer.

Wat aanvankelijk dreigde te resulteren in een zoveelste saai spelletje blufpoker tussen "technuten" rond thema's over monitoring, databanken, databeheer en modellering is tot mijn verbazing en grote vreugde uitgedraaid op een vruchtbare dialoog. Hierbij kwam begrip voor overleg en uitwisseling van gegevens tussen alle actoren in het waterbeleid en beheer aan bod.

Ik ben de organisatoren en de diverse sprekers dan ook erg dankbaar voor wat zij en hun collega's tot nu toe presteerden. Ook en vooral omdat in de slotverklaring van het waterforum zoveel aandacht ging naar mijn tussenkomst waar ik met het uit de hand gelopen voorbeeld van de inrichting van de polders te Kruibeke tot "potpolder" opriep om in de toekomst, wanneer nieuwe waterbeheerswerken gepland worden, vooraf informatie uit te wisselen met de mensen van ter plaatse.

Als het VWIC er nu ook in slaagt de boodschap ingang te doen vinden bij zijn principalen dan zit-

ten we helemaal op het goede spoor.

Juist, kikkers leven niet alleen in het water. Opkikkers daarentegen zou men denken hebben helemaal niets met water te maken. Fout, opkikkers zijn en blijven kikkers.

boos erde

Melding klachten over pesticidengebruik.

Bond Beter Leefmilieu is op zoek naar mensen die voorbeelden kennen van het overdreven of illegaal gebruik van pesticiden. Alle klachten of meldingen daarover kunnen gestuurd worden naar emerald.borg@bblv.be of bellen naar 02/282 17 20

(BBL-Nieuws – juni 2002)

is ree

c o n t a c t a d r e s s e n

A.B.L.O. vzw Actiecomité ter Beveiliging van het Leefmilieu op de Linkerever en in het Waasland: Postbus 7, 9100 Sint-Niklaas Secr. Erik Rombaut, Stationsstraat 126, 9170 Sint-Gillis-Waas. ☎ + fax 03/770 71 47 E-mail : erik.rombaut@pi.be ONS STREVEN vzw Milieugroep Tieltrode : B. Heymanstraat 92 ,9140 Tieltrode. ☎03/771 20 92 of 03/711 04 43 GROENKOMITEE vzw Groenstraat 2, 9170 Sint-Pauwels. ☎03/779 94 57 (J. van de Voorde) W.I.L.G. Wij ijveren voor een Leefbare Gemeente Sint-Gillis-Waas: Quintelier Marcel, Doornstraat 49, 9170 Sint-Gillis-Waas ☎03/770 79 67. DE RAAKLIJN Vereniging voor kwaliteit van de leefomgeving te Belsele: F. De Beleyr, Kleemstraat 89, 9111 Belsele. ☎03/722.07.62.	RING-COMITÉ (= Actiecomité Neen aan de Grote Ring) Gilbert Cant, Perstraat 88, 9120 Haasdonk ☎ 03/775.19.31 fax 03/296 66 28 E-mail : ring@pandora.be DURME vzw ➔ Afdeling Lokeren-Sinaai - Moerbeke: Bezoekerscentrum, Moisbergenstraat, 9160 Lokeren ☎ + fax 09/348 30 20.E-mail : vzwduirme@planetinternet.be http://www.vzwduirme.be ➔ Afdeling Waasmunster - Elversele: Freddy Waeterschoot, Smoorstraat 5, 9250 Waasmunster. Tel. 052/461145 ➔ Afdeling Zele - Bertare - Wichelen : Rudy Van Onderbergen, Kouterbosstraat 76, 9240 Zele. Tel. 052/448442 e-mail ro1952@hotmail.com ➔ Afdeling Hamme - Grembergen : Frans Van Havermaet, Rijbunder 1, 9220 Hamme, Tel. 052/471893 ➔ Afdeling Klein Sinaai: Eric Claes, Kloosterstraat 20 9190 Stekene. ☎09/346.93.02.	V.E.L.T. Vereniging voor Ecologische Leef- en Teeltwijze: A. Verfaile, Hoogstraat 88, 9100 Sint-Niklaas. ☎03/776 84 24. NATUURPUNT ➔ Waasland NOORD Jan Dholander, Bergstraat 25, 9170 De Klinge ☎ 03/770.64.26 E-mail :jan.dholander@pi.be ➔ Waasland ZUID Tine Crève, Belseledorp 16 bus 4 9111 Belsele ☎03/772 65 47. ECOTEST Milieuvereniging gemeente Temse: Negenoostraat 3, 9140 Steendorp ☎ 03/774 22 57 WASE IMKERSBOND : Willy Devriese, Drie Lindekens 48, 9120 Beveren-Waas ☎ 03/755 15 65 C.V.N. Centrum voor natuurbeschermingseducatie -regio Waas : D. De Roose, Schauselhoekestraat 18, 9140 Temse. ☎03/771.49.24 Vriendenkring NATUURHUIS PANNEWEEL Paul Maris, Zandstraat 146, 9120 Haasdonk ☎755.15.85	J.N.M. Jeugdbond voor Natuur-studie en Milieu-bescherming ➔ afd. Waasland Pieter-Jan Janssens, Dr. Verdunnenstraat 14, 9100 Sint-Niklaas, ☎03/ 766.69.28 ➔ afd Durmeland, De Brauwer Heleentje, Driesstraat 105; 9240 Zele, 052/448838 debtrauwer_heleentje@pi.be V.O. GELBESCHERMING VLAANDEREN afd. WAASLAND Jan Rodts, Sint-Niklaas. ☎02/521 28 50 (tijdens kantooruren!) HOF TER SAKSEN Arboretum & groendienst ☎03/775 28 51 Haasdonkbaan 101 , 9120 Beveren HORTUS TER SAKSEN vzw August De Boeckstraat 17, 9120 Beveren. ☎03/755.23.26 WERKGROEP MILIEU EN GEZONDHEID Sint-Niklaas: Fred De Baere en Kristine De Leeuw : Drielandenstraat 24, 9100 Sint-Niklaas ☎ en fax : 03/766.12.02 www.milieugezondheid.be E-mail : info@milieugezondheid.be
--	--	---	--

F I E T S L A N E N

in de stad
en op het
platteland

veilig,
breed en
comfortabel

Maak er werk van !!

Een initiatief van de **Scholengemeenschap Sint-Nicolaas** (www.sint-nicolaassg.be)
en met de medewerking van de Nederlandse gemeente HOUTEN (www.houten.nl) en van ABLLOvzw (www.abllo.be).
oplage 8000 ex. -- foto's Otto Wittewaall en ABLLOvzw -- Ontwerp ABLLO -- voorjaar 2003

